

קביעותא

במשנה ובהלכה היומית

לקבלת העלון במייל: office@kviuta.org

פר' דברים (חזון)-ואתחנן תשפ"א • גליון 577

ההלכה היומית		המשנה היומית		
ש"ע אר"ח		סדר טהרות • טהרות		
יום	תאריך	פרק	משנה	סימן
ד	ה אב	ט	ג-ב	קכג-ד
ה	ו אב	ט	ד-ה	קכד
ו	ז אב	ט	ו-ז	קכד
שב"ק דברים				
א	ט אב	י	א-ב	קכד-ה
ב	י אב	י	ג-ד	קכו
ג	יא אב	י	ה-ו	קכו-ז

עיון במשנה

אימתי הוכשרו זיתים וענבים

מסכת טהרות פרקים ט'-י'

מאכלים אינם מקבלים טומאה אלא אם כן 'הוכשרו', לפני כן באחד משבעה משקים, דהיינו נגע בהם אחד משבעת המשקים [י"ד שח"ט ד"ם - יין, דבש דבורים, שמן, חלב, טל, דם, מים].

לא נקרא 'משקה' להכשיר אלא אם כן ניחא ליה לאדם במשקה, ולדעת רוב הראשונים (ר"ש, רא"ש ורע"ב ריש מכשירין, ועוד) ענין ניחותא הוא שהאדם מחשיב את המשקה, וברוב האופנים הוא מחשיבו על ידי שרוצה להשתמש בו.

בשם משקה של שמן, כל זמן שהוא מוחל [מוהל] ועדיין לא שמן גמור, דינו כזיעה בעלמא ולא כמשקה.

מחלוקת תנאים אימתי שמן נחשב משקה

שינוי בריש הפרק כמה דיעות בתנאים אימתי משקה היוצא מן הזיתים דינו כמשקה של שמן שמכשיר ומקבל טומאה. רבי שמעון סובר שמשקה היוצא תוך ג' ימים מהשעה שהזיתים הונחו במעטן לא נחשב שמן אלא מוהל, ובית הלל סוברים שעד שג' זיתים מתחברים במעטן נחשב מוהל ולא שמן. ולענין אימתי נחשב ניחא ליה שיצא השמן נאמרו שם שני כללים בזה, בית שמאי אמרו שרק אם הזיעו במעטן נחשב משקה של שמן, אבל הזיעו בקופה לא נחשב משקה, משום שיש נקבים בקופה והזיעה הולכת לאיבוד ולכן לא ניחא ליה בה, ורבן גמליאל וחכמים אמרו שנחשב ניחא ליה שיוצא השמן רק אחרי שנגמרה מלאכת הכנסת הזיתים, שכל עוד שדעתו להביא עוד זיתים, לא ניחא ליה שיצא מהם שמן.

והנה ביארנו את המשנה ע"פ הר"ש, הרא"ש והרע"ב, אמנם ברמב"ם בפירושו המשניות מבואר (עי' בתרגום החדש) שכל התנאים סוברים שגמר מלאכה הוא הקובע של הכשר, אלא שנחלקו אימתי נחשב שנגמרה מלאכתם, [לבית שמאי אם הזיעו בקופה לא נחשב גמר מלאכה כיון שצריך להעבירם למקום אחר, לרבי שמעון אחרי ג' ימים נחשב גמר מלאכה, לבית הלל כששלשה זיתים נתחברו נחשב גמר מלאכה, ולחכמים אחרי שסיים להכניס את כל הזיתים נחשב גמר מלאכה]. עוד סובר הרמב"ם (הל' תומאת אוכלין פ"א ה"ח) שגמר מלאכה לבד גורם שהוכשרו אף אם לא יצא כלל משקה, וז"ל, מאימתי גמר מלאכתן, משתיגמר מסיקתן ויהיו מונחים ומוכנים לדריכה, ואע"פ שלא נפלו עליהן משקין ולא

1. מניחים זיתים במעטן מפני שהם מתחממים ומתרככין שם, ועל ידי זה נוצר בתוכם עוד משקה, והמשקה הולך ומשתבח עד שנעשה שמן (יכין מנחות פ"ח מ"ד אות ל"ה).

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג
הרה"ח יוסף דב
בן הרה"ח שמשון זצ"ל
נלב"ע ט אב תשע"ו

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג
רפאל בן עליה ז"ל
נלב"ע ה אב תשע"ט

בפתח השער

מאָסר לחסיד המסור - על מה ולמה?

בשעתו, היה אדם שהחזיף פנים כנגד האדמו"ר הקדוש רבי חיים מקאסוב זיע"א, בעל ה"תורת חיים".

בשבת בבקר לפני קריאת התורה, עלה אחד מחסידיו הרבי מקאסוב אל הבימה, והכריז בקול גדול: "ידע הצבור, שאסור להתחיל בקריאת התורה, עד שהאיש החזוף שבנה את הרבי מקאסוב יצא מבית הכנסת!".

הלה נפגע עד עמקי נשמתו, ונמלט נכלם מבית הכנסת.

עם צאת השבת, קבלו את פניו של החסיד שוטרים מצידים באזקים.

התברר, שאותו חזוף התלונן באזני השלטונות נגד החסיד על שהטריד והחרים אותו ברבים.

לאחר מאבק משפטי קצר, השתכנעו השופטים מדברי ה'מוסר', ונזרו על החסיד חדש תמים של מאסר, כענש על הכרתו הפמבית בבית הכנסת נגד ה'מוסר' המחזף...

כאשר יצא מהמאסר, נכנס החסיד אל רבו בעל ה"תורת חיים", וספר לו את שארע - החל מההכרזה והמחאה על כבוד הרבי, המשך במשפט וכלה בפלוני הלא-נחמד בבית הסדר...

פניו של הרבי נותרו נתומות. לפתע אמר: "אני במקום השופטים הייתי הן אותך להרבה יותר מחדש מאסר!..."

« המשך בעמוד ג' »

רץ למשנה

מה טוב ומה נעים

חלק הלומד משניות תדיר

טוב ללמוד משניות בכל יום... מה טוב ומה נעים, יהי חלקי עמו, כי הוא תיקון גדול לפגם הברית, סוד א"ל ח"י, ויש להם ג"כ סגולה להרוג היצה"ר, גם סגולה להמשיך נשמה שהיא אותיות משנה.

(אור צדיקים למהר"ם פאפירוש זי"ע, סימן כב אות יא)

להפיץ את האור

בשותפות של 54 מה בחודש

תזכה להחזיק מוקד של עלוני המבחנים השבועיים באיזור שתבחר.

ניתן לתרום במערכת הטלפונית: 072-332-3020 שלוחה 6,

וכן בכל עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

מערכת

השיעורים והמבחנים הממוחשבת:

072-332-3020

להנצחות

ותרומות

להצלחה

לע"נ יקירך

התקשר:

072-272-2200

מבחן שבועי במשנה / 277

טהרות ט, ב - י, ו

א. להלכה! מתי טמא המוחל היוצא מן הזיתים?

1. כשלא נגמרה מלאכתן.
 2. כשנגמרה מלאכתן.
 3. תמיד.
 4. תמיד טהור.
- ב. מה "כופש"?

1. מכתשת.
2. מין זיתים.
3. סל גדול לזיתים.
4. בית הבד.

ג. באיזה מקרה מוכשרים הזיתים?

1. מניח זיתיו בגג לגרוגן.
2. נתנם בבית שילקו ועתיד להעלותם לגג.
3. נתנם בבית עד שישמר את גגו.
4. אף לא תשובה אחת נכונה.

ד. מהו "אום"?

1. זיתים מקובצים יחד.
2. עלים שעל גבי זיתים.
3. סל לזיתים.
4. מין שרץ.

ה. המעלה זיתים מן המעטן לגג, ונמצא שרץ מה הדין?

1. נמצא בגג המעטן טהור.
2. נמצא במעטן הגג טמא.
3. שתי התשובות הנ"ל נכונות.
4. אף לא תשובה אחת נכונה.

ו. הברדין שהיו יוצאים ונכנסים ומשקין טמאים בתוך בית הבד, האם נטמאו הזיתים?

1. כן.
 2. לא.
 3. כן, אך דוקא כשלא היו נעליהם ברגליהם.
 4. אם אין המנעלים ברגליהם ויש בין המשקים לזיתים מרחק כדי שינגבו רגליהם בארץ - טהור.
- ז. להלכה! איך משגיחים על טבילתם של הברדיים?

1. כיון שהכניסן לרשות המערה שטובלים בה דיו.
2. צריך לעמוד עליהן עד שיטבלו.
3. אם טהורין להן - צריך לעמוד עליהם עד שיטבלו, אם טמאים להם - אינו צריך.
4. אם אמרו שהולכים לטבול - דיו.

ח. מהו עביט?

1. כלי שנותנים בו את היין שנסחט.
2. קורה גדולה לדריכת זיתים.
3. כלי שנותנים בו את הענבים כשבוצרין אותן לגת | 4. סל שמכניסים בו את פסולת הזיתים לאחר הדריכה.

ט. באיזה מקרה מודים בית הלל שהוא נותן בידיו טהורות?

1. הנותן מן הסלים.
2. הנותן ממשטח של אדמה.
3. הנותן ממשטח של עלים.
4. אף לא תשובה אחת נכונה.

י. מה דינו של רוק היוצא מפי עם הארץ?

1. מטמא אדם וכלים מדרבנן, וכל שכן אוכלים ומשקים.
2. מטמא אדם וכלים מדאורייתא, ואוכלים ומשקים מדרבנן.
3. מטמא אדם וכלים מדרבנן, ואינו מטמא אוכלים ומשקים.
4. מטמא אוכלים ומשקים מדרבנן, ואינו מטמא כלל אדם וכלים.

יצאו מהן משקין, הואיל ונגמרה מלאכתן, הוכשרו, עכ"ל, ומבואר ש'גמר מלאכה' אינו סימן שניחא ליה במשקה היוצא - שהרי אפילו אם לא יצא משקה הוכשרו - אלא גזירה דרבנן היא, שכל שנגמרה מלאכתם, דינם שהוכשרו, ועי' בחזון איש (מכשירין ח' ג) מה שתמה על זה.

שנינו במשנה ה' שהמניח זיתים 'שימתונו שיהו נוחין לכתוש', דהיינו שיתרככו ויהיה בהם שמן הרבה **כדי להוציא שמן**, השמן היוצא מהם מכשיר את הזיתים, אבל אם מניח את הזיתים 'שימתונו שימלחם', דהיינו שיתרככו ויהיה בהם שמן הרבה **כדי למולחם**, [שאם הם יבשים אין המלח נדבק בהם (ר"ש)], לבית שמאי המשקה היוצא מכשיר את הזיתים, אבל לבית הלל אינו מכשיר, והרא"ש ביאר שבסיפא שרוצה למולחם סוברים בית הלל שלא ניחא ליה במשקה היוצא, משום שמשקה מחליש את כח המלח (משנה אחרונה).

אמנם הרמב"ם פירש, ואחריו הרע"ב, שבית הלל סוברים שרק ברישא שרוצה להוציא שמן נחשב שנגמרה מלאכתם, אבל בסיפא שרוצה למולחם, נחשב שלא נגמרה מלאכתם כיון שעדיין צריך למולחם, ולדעת הרע"ב שפירש לעיל (מ"א, ע"י לעיל ד"ה והנה), ע"פ דעת רוב הראשונים, ש'גמר מלאכה' הוא סימן שניחא ליה במשקה היוצא - שכל עוד שלא סיים את מלאכת הכנסת הזיתים לא ניחא ליה במשקה היוצא - צריך לפרש שמה שפירש כאן שנחלקו בית הלל ובית שמאי אם נחשב גמר מלאכה, היינו משום שבכל אופן שחשב גמר מלאכה, אנו תולים שניחא ליה שרק מאותה שעה ניחא ליה במשקה היוצא, וא"כ לעולם גמר מלאכה הוא סימן אימתי יש ניחותא, אמנם לפי מה שנתבאר בדעת הרמב"ם שכלל גדול גזרו חכמים שכל שנגמרה מלאכתם הרי הם מוכשרים [ואף אם אין כלל משקה], ניחא טפי, שבאמת הקובע של הכשר הוא גמר מלאכה, ולכן פירש שנחלקו בית שמאי ובית הלל אימתי נחשב גמר מלאכה.

והנה בעיקר מה שביארו הרמב"ם והרע"ב שנחלקו בית הלל ובית שמאי אם נחשב גמר מלאכה, תמה התוי"ט שבמשנה א' בית הלל סוברים שזיתים מקבלים טומאה משיתחברו ג' זיתים זה לזה, והוא לפני גמר מלאכה, אמנם לפי מה שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות במשנה א' [בתרגום החדש], שגם לבית הלל הכשר תלוי בגמר מלאכה, לא קשה, שכאן [וכן לקמן במשנה ז'] שעתיד למלחם, לא נחשב גמר מלאכה עד שמולחם.

הבוצר ענבים לגת (פרק י')

מעיקר הדין אדם טמא הבוצר ענבים אינו מטמאם, ואף אם בשעת הבצירה יוצא מהענבים קצת משקה - ודין המשקה כיון שהוא אחד מהשבעה משקים - מכל מקום לא הוכשרו הענבים, משום שלא ניחא ליה לאדם באותו משקה, שהרי רצונו שיישאר המשקה בתוך הענבים עד שיסחטם.

אמנם חכמים גזרו על ענבים שבצרום לגת, שטמא הנוגע בענבים בשעה שבוצרום, מטמאם, ונחלקו אמוראים (שבת י"ז א') בטעם הגזירה, ורב נחמן ביאר משום שלפעמים בעל הכרם רוצה לבדוק אם בשלו הענבים, וסוחט ענב אחד, וקצת מהמשקה נופל על ענבים אחרים שם, והרי אותו משקה ניחא ליה לבעל הכרם כדי לבדוק אם בשלו הענבים, אמנם אין המשקה מכשיר את הענבים שהוא נופל עליהם משום שדבר מחובר אינו מקבל הכשר כשם שאינו מקבל טומאה, אבל חששו שמיד אחר כך יבצור אותם בעוד המשקה עליהם וייעשו תלושים ויוכשרו, ונמצא שהם מוכשרים לפני סחיטתם, ולכן גזרו על כל ענבים שבצרום לגת, ולדעת הרמב"ם (הל' טומאת אוכלין פ"א ה"א, פיהמ"ש ע"ז פ"ד מ"ט) גזרו עליהם כאילו הוכשרו אף אם לא נגע בהם משקה כלל, אמנם לדעת רש"י ותוס' (ע"ז נ"ה ב' ד"ה אבל) גזרו רק על הענבים שנפל עליהם משקה, [אע"פ שלא ניחא ליה באותו משקה].

וכתב הרע"ב (פ"י מ"ב) שטעם זה שייך רק בענבים ולא בזיתים, ולכן צריך לבצור ענבים בטהרה אבל יכול למסוק זיתים אף בטומאה.

פרפראות הפרשה

גַּם בִּי הַתְּאֵנָה ה' בְּגִלְלָתְךָ וְגו' (א, לז)

ולכאורה יש להקשות האֵיךְ נכנס כאן הענין של עונש משה רבינו שהיה בגלל המי מריבה בין עונש ישראל על המרגלים?

ותירץ הכלי יקר: שבאמת הא בהא תליא, כי הרי ע"י גזירת המרגלים נתעכבו במדבר ארבעים שנה, ובתוך זה הזמן הגיע זמנה של מרים למות, ואחר מיתתה פסק הבאר שהיה בזכותה וחסרו להם המים, ונתגלגל כל ענין מי מריבה ע"ז, ואילו לא חטאו המרגלים היו נכנסים לארץ מיד עם מרים, ולא היה משה בא לכלל עונש זה.

בעניין האם יכול הש"ץ להתפלל מיד בקול רם בלי תפילת לחש קודם

מבואר בשו"ע סי' קכ"ד ס"ב ששליח ציבור שנכנס לביהכ"נ ומצא ציבור שהתפללו בלחש, והוא צריך לעמוד לפני התיבה לאלתר, יורד לפני התיבה ומתפלל בקול רם לציבור, ואי"צ לחזור ולהתפלל בלחש. וביאר המשנה ברורה שמדובר באופן שאין בהם אחד שיוכל להתפלל לפני העמוד, אבל לולי זה אין נכון שהוא יתפלל להם בקול רם כיון שלא התפלל מתחלה בלחש בשביל עצמו.

ומקור דברי השו"ע הוא מהכל בו סימן כ"ז שכתב וז"ל: ומתפללין בתפילת המנחה שמונה עשרה על הסדר בלחש, ואחר כך חוזר שליח ציבור התפילה להוציא מי שאינו בקי כמו בתפילת שחרית בקול רם, וכתב הר"ש ז"ל וזה לשונו ושליח ציבור שנכנס לבית הכנסת ומצא ציבור שהתפללו בלחש, והוא צריך לעבור לפני התיבה, לאלתר יורד לפני התיבה ומתפלל בקול רם לציבור, והוא אינו צריך לחזור ולהתפלל בלחש, לאחרים מוציא, לעצמו לא כל שכן, ואין בזה לומר המשמיע קולו, כיון דעל ידי הדחק הוא עושה אין בזה משום קטני אמנה ע"כ.

וביאור דבריו, דהנה אמרו חז"ל בברכות דף כ"ד: המשמיע קולו בתפילתו - הרי זה מקטני אמנה [כאילו אינו מאמין שהקדוש ברוך הוא שומע תפילת לחש]. המגביה קולו בתפילתו - הרי זה מנביאי השקר [דכתיב בהו (מלכים א' י"ח) ויקראו בקול גדול], ולכן אפי' הש"ץ צריך להתפלל תחילה בלחש ומה שמתפלל אח"כ בקול הוא רק לקיים תקנת חז"ל, אבל מפני

הדחק התירו שיצא גם ידי חובת תפילה שלו במה שמתפלל בקול, ואין לומר שיוציא הציבור מקודם יד"ח ואח"כ יחזור ויתפלל בלחש, דמכיון שהוא מוציא אחרים שאינם בקיאים בתפילה זו כל שכן שהוא עצמו יוצא בה?.

וכתב ע"ז הרמ"א שיש עוד אופן שמותר לש"ץ להתפלל מיד בקול רם, וז"ל: וכן אם הוא שעת הדחק, כגון שירא שיעבור זמן התפילה, אך מצד שני אינם רוצים להפסיד את אמירת הקדושה אז יוכל להתפלל מיד בקול רם, והציבור מתפללין עמו מילה במילה בלחש עד לאחר האל הקדוש, ומקורו מדברי הכל בו הנ"ל, ומ"מ אף הרמ"א לא התיר לעשות כן רק בשעת הדחק, וכן פוסק השו"ע לקמן בסימן רל"ב ס"א שאין להתפלל מנחה קצרה רק אם ירא שיעבור זמן התפילה.

ועיין בבית יוסף סי' רל"ד שכתב שמנהג האשכנזים להתפלל שמונה עשרה ושליח ציבור מחזיר התפילה כדרך שעושים בשחרית. אבל הספרדים אין נוהגים לחזור שליח ציבור התפילה במנחה אלא מתפלל שליח ציבור עם הציבור בקול רם ואומר קדושה וברכת אתה קדוש ואח"כ אומר האמצעיות בלחש עם הציבור ומתחיל רצה בקול רם וגומר תפילתו בקול רם. ומנהג האשכנזים הוא הנכון, וכן הנהיגו חכמים שבדור שלפנינו בצפת תוב"ב וגורו נידוי לעובר על תקנתם עכ"ל, וכתב המהרלב"ח בסימן ט"ו שטעם הדבר הוא בגלל הש"ץ שאינו מתפלל בלחש.

הטעם, [והגם שבשו"ע סי' ק מבואר שזה רק בתפילות הבאות מזמן לזמן עכ"ז ש"ץ שאני שמוציא את הרבים יד"ח עיי"ש] וכן פירש הערוך השולחן כאן הלכה זו, והטעם שלא חששו למחוסרי אמנה י"ל משום שבאמת מאמין הוא שהקב"ה שומע תפילת לחש ומה שהוא מתפלל בקול רם זה כדי להוציא את הרבים יד"ח, אמנם עיין במהרלב"ח בסימן ט"ו שמבאר מה החיסרון להתפלל תפילה קצרה וכת"ש שכל החיסרון הוא רק מצד השליח ציבור מכיון שתפילתו בקול רם אינה כי אם להוציא את שאינו בקי אבל הבקי צריך שיתפלל הוא בעצמו תפילתו א"כ גם השליח ציבור צריך להתפלל לעצמו תפילה ראויה כדי להוציא את עצמו, וידוע הוא לכל שדין התפילה להיותה כראוי הוא להיות בלחש עיי"ש, ונראה מדבריו שהגמרא בר"ה היא באמת רק לר"ג הסובר שגם הבקי יוצא לכתחילה מהש"ץ, ולכן צריך טעם למה הש"ץ עצמו צריך להתפלל קודם בלחש אבל לרבנן הטעם הוא משום שתפילה צריכה להיות בלחש.

1. ובסוטה דף ל"ב: אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי שתיקנו תפילה בלחש כדי שלא לבייש את עוברי עבירה המתוודים בתפילתם על עבירות שבידם, וכת"ש המהרש"א וז"ל: ויש לדקדק דהכא קאמר טעמא כדי שלא לבייש עוברי עבירה ובפ' מי שמתו אמרינן ביה טעמא אחרינא המשמיע קולו בתפילתו ה"ו מקטני אמנה, ופרש"י שם כאילו אין הקדוש ברוך הוא שומע תפילת לחש עכ"ל, ויש ליישב דוודאי אם היו כולי עלמא משמיעין קולן בתפילתן לא הוה שייך ביה מקטני אמנה אלא כיון דתיקנו תפילת לחש משום עוברי עבירה מאן דלא חש בהא ומשמיע קולו טפי משאר אינשי ה"ו מקטני אמנה.

2. ועיין במג"א סק"ג שנראה מדבריו שחולק על טעם זה, משום שבגמרא ר"ה דף ל"ד: אמרו שהטעם שהש"ץ מתפלל בלחש שזה משום שהוא צריך להסדיר תפילתו קודם שמוציא את הרבים יד"ח, והגם שהגמרא שם קאי לשיטת ר"ג שסובר שהש"ץ מוציא גם את הבקי יד"ח, עכ"ז מסתבר שגם לרבנן זהו

« המשך מעמוד א' »

אזניו של הַחֲסִיד כְּמַעַט נִשְׂרוּ מִתְּמָהוֹן, וְהַרְבֵּי הַמְּלִשִׁיף: "הֲלוֹא בְּשַׁעָה שֶׁהִלְבַּנְתָּ אֶת פְּנֵי, נִחְשַׁבְתָּ לְרוֹצֵחַ! לֹא אֲנִי אוֹמֵר זֹאת. אֵלּוּ דְבָרֵי חַז"ל: 'הַמְּלַבֵּין פְּנֵי חֵבְרוֹ - כְּאֵלּוּ שׁוֹפֵף דָּמַיִם!'. כְּעַתָּה, אֲמֹר לִי אֲתָהּ, כְּמָה שְׁנוֹת מֵאָסֵר רְאוּי לְדַעְתָּה לְגֹרֵר עַל רוֹצֵחַ?..."

אין ספק שפתיים להוכיח ולמחות על בניין תלמיד-תקם, אם לא - נענשים על כך.

(וְהַרְבֵּי? בְּרַב עֲנֻת קָדְשׁוֹ אָמַר כֵּן - פִּיּוֹן שְׁלֹא חֲחִזִיק טוֹבָה לְנַפְשׁוֹ לֹא הִרְגִישׁ אֶת גְּדֵל הַבְּזִיוֹן שֶׁל כְּבוֹד הַתּוֹרָה)

אָבֵל עִם זֹאת, אֵין הַדְּבָר מִתִּיר לְבִזּוֹת לְלֹא גְבוּל אֶת הַמְּבֹזָה שֶׁהַחֲצִיף פְּנֵיָם. לֹא הִתְרַ הֶרְסוּ. צָרִיף וְחִיבִים לְמַחֹת - וּמְאִידָהּ, לְשֹׁמֵר עַל גְּבוּלוֹת...

א גוּטוֹן שְׁפֵת, הָעוֹרֵד

"מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד"

המבחן החודשי בהלכה מס' 10
מסימן קיד סעיף א
עד סימן קכח סעיף ל
יופיע בעז"ה בגליון 578

לחיות כהלכה

"מהי תכלית חפצו של הקב"ה"

אמרו חז"ל (ברכות ח.) אין לקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד כלומר שתכלית בחירתו וחפצו של הקב"ה בעולמו הוא רק במין האדם העוסק בהלכה שמקומו ארבע אמות. (שמירת הלשון שער התורה פ"ג)

ודרך חיים תוכחות מוסר

כששאלתי אותו (את רבי יהושע לייב דיסקין מבריסק) שיאמר לי עצה להתחזק בתורה ובעבודת ה', אמר לי: התחזק בלימוד המוסר ביגיעה רבה, ובהצנע לכת, ויועיל לך. ועוד הוסיף: אע"פ שאני לומד בכל יום מדרש ואגרות חז"ל, בכל זאת לא זזים מידי ספרי מוסר.

(מטוב ירושלים)

מושגים במשנה / מאת הרב אשר שיק שליט"א

מח"ס ילקוט ביאורים על ששה סדרי משנה ותלמוד בבלי

טהרת זיתים ושמן

פְּרָקִים ט' וי' מַסְכַּת טְהוֹרוֹת עוֹסְקִים בְּדִינֵי טְמֵאָה וְטָהָרָה הַנּוֹגְעִים לַתְּהִלָּה הַכֶּנֶת הַשֶּׁמֶן וְהַיֶּיֶן.

אֵת הַשֶּׁמֶן מְכִינִים כְּדוּעַ בְּ"בֵית הַבַּד". לְאַחַר מְסִיקַת הַזֵּיתִים (קִטְפָתָם מֵהָעֵץ), מְכִינִיסִים אוֹתָם לְ"מַעְטָן", כְּלִי גָדוֹל, שֶׁבוּ יִשְׁהוּ עַד שְׂיִתְרַכְכוּ, כְּדֵי שְׂיִהְיוּ רְאוּיִים לְהוֹצִיא שֶׁמֶן.

בַּשֶּׁלֶב הַמְּסִיקָה עֲדוּן אֵין הַזֵּיתִים מְקַבְּלִים טְמֵאָה, כִּינֵן שְׁלֵא הִכְשָׁרוּ ע"י מַשְׁקָה לְקַבֵּל טְמֵאָה. אָן לְאַחַר שֶׁהִכְנִיסוּם לְמַעְטָן,

וּמִתְחִילִים לְהַזִּיעַ, זַעָה זֶה מְכַשְׂרֵתָן לְקַבֵּל טְמֵאָה. וְכָךְ שָׂנִינוּ בַּמְּשֻׁנָה:

"זֵיתִים מְאִימְתֵי מְקַבְּלִין טְמֵאָה, מִשְׂזִיעוּ זַעַת הַמַּעְטָן, אֲבָל לֹא זַעַת הַקֶּפֶה, כְּדַבְּרֵי בֵית שְׁמַאי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, שְׁעוֹר זַעָה שְׁלֹשָׁה יָמִים. בֵּית

משיב כהלכה

שאלה למעשה מתוך הנלמד השבוע בהלכה היומית

שאלה: מתי עדיף להתפלל על צרכיו הפרטיים בשומע תפלה, או אחר שסיים שמו"ע? [מ"ב ס" ככ"ב סק"ח].

תשובה על שאלת השבוע

שאלה: האם אפשר לבקש בברכות האמצעיות של שמו"ע בקשה פרטית על ענין שנוגע לעתידו? [שו"ע סי' קי"ט סעיף א' ומ"ב סק"א].

תשובה: כתב השו"ע אם רצה להוסיף בכל ברכה מהאמצעיות, מעין הברכה, מוסיף. כיצד, היה לו חולה מבקש עליו רחמים בברכת רפאנו. היה צריך פרנסה, מבקש עליה בברכת השנים. ובשומע תפלה יכול לשאול כל צרכיו, שהיא כוללת כל הבקשות. וכתב ע"ז המ"ב בשם הפמ"ג שדווקא אם היה לו חולה, וכן בפרנסה דווקא אם צריך לפרנסה, אבל אינו רשאי לבקש רחמים בברכה מאמצעיות על העתיד שלא יחלה ושלא יחסר לחמו וכו"ג משא"כ בשומע תפלה אפילו על העתיד רשאי לבקש.

ימים יכשיר המשקה היוצא מן הזיתים את הזיתים לקבל טמאה. כי המשקה - הזעף שיוצאת תוף שלשה ימים אינה נחשבת לשמן, וא"כ אינה משבצת המשקים שמכשירים לקבל טמאה (שסימנם י"ד שח"ט ד"ם: י"ו, דבש, שמן, חלב, טל, דם, מים).

ולפי רבן גמליאל ונחמיה, אפילו אחרי כפה וכפה ימים, אם עדין לא גמר למלאות את המעטן ודעתו להביא זיתים נוספים, אין הזעף מכשיר, כיון שלא נגמרה מלאכתו, וכשדעתו להוסיף שם זיתים לא ניחא ליה שיתרככו אלו וזיעו, דעד שזיעו גם האחרונים שיוסיף, יתרככו אלו יותר מדאי ויתקלקלו על ידי זה. (תפארת ישאל)

זיתים המיעדים לאכילה, מסתמא לא נוח לו שיפלו עליהם משקים.

הלל אומרים, משיתחברו שלשה זה לזה. רבן גמליאל אומר, משהגמר מלאכתו. ונחמיה אומרים כדבריו. (פרק ט' משנה א').

לפי בית שמאי, כשיתחילו הזיתים להזיע במעטן, הכשירו לקבל טמאה. אבל אם הזיעו בקפה, לא הכשירו. ומה ההבדל?

- בזעף המעטן האדם רוצה, שהרי זעף זה מרככת את הזיתים וזו מטרת המעטן. אבל הקפה היא סל מחור, וזיעת הזיתים נוספת החוצה, אם כן לא נוח לו בזה. וכפי שפכר למדנו, אין המשקה מכשיר לקבל טמאה אלא אם כן נוח לו לאדם במשקה זה.

לפי רבי שמעון "שעור זעף שלשה ימים", כלומר רק לאחר שלשה

מבחן

במשנה לילדים / 577

מסכת טהרות פרק ט משנה ב - פרק י משנה ו
א. המחל היוצא מן הזיתים שנגמרה מלאכתו, לדעת רבי אליעזר האם מכשיר והאם מקבל טמאה?
1. כן | 2. לא | 3. מחלקת.

ב. המניח זיתים בכותש ששימתונו ושימלחם, האם מכשירים במחל היוצא?
1. מכשירים | 2. אינם מכשירים | 3. מחלקת.

ג. המניח זיתיו בגג לגרגרם וכו'. מה הפרוש לגרגרם? ברטנורא
1. יש מפרשים לעשותן מדבקים כגרגרת, ויש מפרשים לרפכן שיהיו ראויין למציצה ולגרגור.
2. יש מפרשים למעכן ולגוררן שיהיו דקין, ויש מפרשים שהן זיתים הגרועות שנותנן לגרים ולעניים | 3. יש מפרשים לעשות מהן גרגרים, שכל גרגיר וגרגיר יתבש בחמה ויתגבב, ויש מפרשים למתקן בחמה כדי לסופתם במלח ולאכלם.

ד. רצה לטול מהזיתים שלא נגמרה מלאכתו בד אחד או שני בדים, לדעת בית הלל כיצד יעשה?
1. קוצה בטמאה ומחפה בטמאה.
2. קוצה בטמאה ומחפה בטהרה.
3. קוצה בטהרה ומחפה בטהרה.

ה. השרץ שהיה נוגע באום, מה הדין ברטנורא.
1. בכל אפן - אין טמא אלא מקום מגעו | 2. אפילו בשערה מן השרץ - טמא פלו.

3. הגת טהורה | 2. הגת טמאה | 3. מחלקת.

י. עם הארץ שעמד על שפת בור סיד של יין, וספק אם הרוק שבפיו הגיע ליין שבבור, מה הדין?
1. ספקו טמא | 2. ספק אם נתן רק - ספקו טהור, נתן ודיאי ורק ספק אם נגע - ספקו טמא | 3. ספקו טהור.

3. אם נגע בו זית מן השרץ - פלו טמא, ואם פחות מזה - מקום מגעו בלבד טמא.

ו. הנועל בית הבד מפני הבדדים, והיו לשם כלים טמאים מדרס, לדעת רבי יוסי מה דינו של בית הבד ומדוע?
1. טמא, מפני שאין עמי הארץ בקיאים בטמאת הסט.
2. טמא, מפני שאין עמי הארץ חוששים להזהר בטמאה.
3. טהור, שחוששים ובקיאים בטמאה.

ז. הבדדים והבוצרים שפא להטבילם ולטהרם, לדעת רבי יוסי האם צריף לעמוד עליהם עד שיטבילו?
1. כיון שהכניסם לרשות המערה דיו.
2. צריף לעמוד עליהם עד שיטבילו | 3. אם טהורים להם - עד שיטבילו, ואם טמאים להם - אינו צריף.

ח. ענבים שבצרום לאכילה ושמןם בסלים, ונתנן ונתנן לגת, לדעת בית שמאי מה דינם?
1. נותן בנדים טמאות, ומפריש תרומתו בטהרה.
2. נותן בנדים טהורות, ואם נתן בנדים טמאות - טמאן.
3. נותן בנדים טהורות, ואם נתן בנדים טמאות - לא טמאן.

ט. האוכל מן העביט [-שנטל לאכול ממה שבצר לגת] ונפל ממנו גרגיר יחידי, ויש לו חותם, מה דינה של הגת?
1. הגת טהורה | 2. הגת טמאה | 3. מחלקת.

י. עם הארץ שעמד על שפת בור סיד של יין, וספק אם הרוק שבפיו הגיע ליין שבבור, מה הדין?
1. ספקו טמא | 2. ספק אם נתן רק - ספקו טהור, נתן ודיאי ורק ספק אם נגע - ספקו טמא | 3. ספקו טהור.

בהצלחה!

את התשובות ניתן לענות במערכת הטלפונית: 072-332-3020 עד יום שישי שאחרי סיום החומר, את כללי המבחנים ושמות הזוכים ניתן לשמוע במספר הנ"ל.

תשובות למבחני המשנה היומית פרשת קרח	
מבחן לילדים מס' 571 -	מבחן שבועי מס' 271 -
א. 3 ב. 1 ג. 1 ד. 2 ה. 3 ו. 2 ז. 1 ח. 1 ט. 2 י. 3	א. 2 ב. 1 ג. 1 ד. 3 ה. 2 ו. 3 ז. 1 ח. 1 ט. 3 י. 3

להפקדה בבנק פאג"י סניף 168 ח-נ 548-634 | להפקדה בבנק הדואר ח-נ 826-7258 | נא לשמור על קדושת הגליון, לא לקרוא בתפילה וקה"ת שיעורים ומבחנים בטלפון 24 שעות: 072-332-30-20

"קביעות" - המפעל ללימוד המשנה וההלכה היומית
להנצחת ששת המיליונים | www.kviuta.org | טלפון: 072-272-0000
פקס: 072-277-2272 | ת.ד. 1131 בני ברק | דוא"ל office@kviuta.org